

ЗВІТ

громадської організації “Українська природоохоронна група” за 2021 р.

Громадська організація “Українська природоохоронна група” (Ukrainian Nature Conservation Group, UNCG) була зареєстрована у 2018 році. Установчі збори відбулись 2 березня, до реєстру громадських організацій включена 19 березня 2018 року. Довідка платника податків отримана 5 травня 2018 року. Головною метою Організації є об’єднання зусиль науковців, експертів та громадських активістів задля охорони біорізноманіття, збереження та розвитку природно-заповідного фонду, впровадження в Україні міжнародного природоохоронного законодавства.

1) Заповідна справа Створення нових заказників:

– За нашим клопотанням, Миколаївська обласна рада оголосила 4 нові заказники місцевого значення: ландшафтні «Балка Глибока», «Черталківський- 2», «Райдолинський степ» та орнітологічний «Веселинівські плавні», Черкаська – заказник місцевого значення «Тясминські краєвиди», Київська – ботанічну пам’ятку природи «[Урочище Ярове](#)», Луганська – заказник «Гора Пристин». Крім того, у Шевченківському районі на території Павлівського скверу три природні об’єкти оголосили ботанічними пам’ятками природи.

На початку 2022 року очікуємо створення ще кількох заказників на Миколаївщині, Луганщині, Черкащині, Тернопільщині і Дніпропетровщині.

– Загалом ми підготували обґрунтування для створення **40 заказників**:

на крейдяних горах Луганщини (загалом 1995 га), на Донеччині (1876 га), Кіровоградщині (5551 га), Черкащині, Миколаївщині та Дніпропетровщині. Ще кілька важливих клопотань ми допомогли подати науковцям і представникам громад у Харківській, Львівській та Тернопільській областях. Усі ці клопотання перебувають на етапі погодження.

Також ми підготували клопотання про розширення НПП Слобожанський на Харківщині та НПП «Джарилгацький» на Херсонщині. А з колегами з Фонду захисту біорізноманіття ведемо переговори про створення двох заказників у Ржищівській ОТГ – для охорони колоній бабаків.

Захист заповідних територій. Цього року ми аналізували ділянки ПЗФ, що були незаконно надані в приватну власність. Ми виявили 302 приватні ділянки в межах ПЗФ на [Вінниччині](#); 2695 приватних ділянок у межах заказників на [Волині](#); 140 – у заказниках Рівненщини, 184 – в заказниках Хмельниччини, 97 – в ПЗФ Житомирщини і 523 – у ПЗФ Київщини. За дорученням Генерального прокурора, всі ці порушення вже перевіряють прокуратури областей та слідчі районних підрозділів нацполіції.

За нашим зверненням, Сумська обласна прокуратура звернулася до суду з позовною вимогою, щоб скасувати надання 2 га в межах заказника «Чехів яр» у приватну власність та повернути їх [заказнику](#).

Ми також звернулись до контролюючих органів по низці гучних випадків-загроз заповідним територіям – заповіднику «Стрільцівський степ», Кінбурнській косі, заказникам у Сумській, Харківській та Чернігівській областях.

За нашою скаргою, Хмельницька обласна прокуратура розпочала кримінальні провадження за фактами зловживань при передачі в приватну власність земельних ділянок у межах ПЗФ, а також самовільного зайняття території заказника «[Хоморські заплави](#)».

Ми долучились до громадської кампанії, результатом якої стала передача НПП «Гомільшанські ліси» у підпорядкування Міндовкілля.

Після нашої скарги Миколаївська обласна прокуратура пред'явила шість позовів в інтересах держави за надання під забудову території заказника «[Мішково-Погорілове](#)», а Новокаховська місцева прокуратура – два позови про розорювання [Долини курганів](#).

Після наших звернень Оріхівський районний суд відкрив провадження за позовами Спеціалізованої екопрокуратури Запорізької області. Ідеться про повернення державі земельних ділянок ботанічного заказника «Балка Бабакова». Їхня площа – 4 га, вартість – 12 млн грн.

За нашими зверненнями, поліцією було відкрито провадження стосовно порушень земельного та природоохоронного законодавства в межах 50 заказників на Дніпропетровщині.

2) Степи

Захист степових ділянок від заліснення. Після тривалої роботи 5000 га надзвичайно цінних степових угруповань на півострові Чонгар та на острові Куюк-Тук (Херсонщина) вдалося зберегти від заліснення.

Степові ділянки на земельних торгах. Ми проаналізували всі області й виділили всі природні ділянки, виставлені на земельні торги. Таких виявилось понад 2000. Щодо кожної звернулися до Міндовкілля, Держгеокадастру, Нацполіції, Офісу Генерального прокурора і до... 350 громад. На цей час понад 7000 га цінних степів врятовано від розорювання!

Захист цінних степів та лук. У межах Буцької ОТГ Держгеокадастром було проведено перевірку щодо нецільового використання земельної ділянки площею 19.5 га. У результаті, місцевого фермера, який орендував земельну ділянку, було притягнуто до адміністративної відповідальності. А після того, як він подався на узаконення своїх дій через ОВД, - отримав відмову.

У межах Прибужанівської ОТГ, за нашими зверненнями, до адміністративної відповідальності притягнули 3 осіб, що здійснили самовільне та нецільове використання земельних ділянок загальною площею 62 га. Збитків було нараховано на 75 тис.грн.

За нашим зверненням, на Дніпропетровщині поліція встановила посадовців, які заволоділи землями державної власності, чим спричинили державі [мільйонні збитки](#).

3) Ліси

Долучилися до розробки природоохоронної частини законопроекту №2351, яким встановлюються вимоги щодо охорони рідкісних видів у лісах та поза ними. Законопроект ухвалено Верховною Радою.

Допомагали консультаціями народним депутатам України для боротьби із законопроектами, потенційно шкідливими для лісів.

Разом з колегами з інших громадських організацій домоглися, щоб ліси залишалися під управлінням [Міндовкілля](#).

Створили безкоштовний [онлайн-курс](#) про ліси для журналістів та активістів, а також 4 відео, розвінчавши поширені міфи про ліси: <https://www.youtube.com/watch?v=VILLD8z6eNo> <https://www.youtube.com/watch?v=jc1k0XnatHc> <https://www.youtube.com/watch?v=hh50xGxs8ZU> https://www.youtube.com/watch?v=JwXPtjq8lJ8&ab_channel=UkrainianNatureConservationGroup

Виявили понад 100 випадків незаконних рубок по всій Україні – від [Карпат](#) до [Полісся](#), [Центральної України](#) та навіть [Чорнобильської зони відчуження](#), повідомили про них контролюючі органи. У багатьох випадках це закінчилося накладанням штрафів на лісгосп-порушники, а у випадку Чорнобильської зони – обрахуванням багатомільйонних збитків.

Надали свої зауваження до численних процедур з ОВД рубок лісу, що призвело до накладання суттєвих природоохоронних обмежень на щонайменше 18 лісгоспів Рівненської, Вінницької та Кіровоградської областей, а також суттєвого **обмеження** рубок головного користування у Боярській лісодослідній станції біля Києва.

Долучилися до надзвичайно важливого **розслідування** незаконних рубок у Карпатах, проведеного рухом Free Svydovets.

Провели низку експедицій до проєктованого Чорноліського нацпарку на Кіровоградщині, у результаті було виявлено та взято під охорону десятки популяцій червонокнижних рослин.

Розробили пропозиції до Правил рубок в лісах України, спрямовані на врахування вимог з охорони біорізноманіття під час проведення рубок.

Виявили понад 4000(!) випадків «дерибану» лісів Київської області та передали інформацію до прокуратури.

Ініціювали та взяли участь у численних нарадах, зустрічах та інших заходах для створення нових заповідних об'єктів у лісах. Чекаємо на результати 2022 року.

4) Смарагдова мережа

За нашим клопотанням, до розробки якого долучились 94 науковці (за 2 роки роботи), Міндовкілля номінувало на розгляд Постійного комітету Бернської конвенції додаткові 147 територій для включення до Смарагдової мережі; Конвенція прийняла пропозиції і розмістила їх на сайті Ради Європи <https://emerald.eea.europa.eu/> як «пропоновані території» Смарагдової мережі, які повинні отримати статус затверджених після проходження певних процедур.

За нашою скаргою щодо планованого будівництва ВЕС на полонині Боржава, до України виїхала експертна делегація. На основі звіту незалежних експертів Постійний комітет Бернської конвенції затвердив рекомендації для Уряду України: «Плани на забудову необхідно скасувати. Цілком зрозуміло, що буде здійснено значний вплив на біорізноманіття; тому потрібно шукати альтернативні території, де вплив був би значно менший і де його не буде на території Смарагдової мережі».

5) Річки

Ми проаналізували екологічні ризики для України від будівництва водного шляху E40 та видали звіт для розгляду в Міндовкіллі, Комітеті ВР з питань екологічної політики та в **Раді національної безпеки та оборони**. За нашим проханням, Кабмін звернувся до уряду Білорусі щодо проведення транскордонної оцінки проєкту **E40**. На цей час результатом міжнародної компанії проти E40 стало згортання планів його фінансування з боку ЄС та відмова від проєкту Польщі.

6) Екоосвіта

Для популяризації можливостей інструменту INaturalist ми організували **тренінги** «Наукове фотографування видів у природі».

Оголосили конкурс фотографій **«Природа Подесення»**.

Розпочали цьогорічну **серію експедицій** з вивчення біорізноманіття Ржищівської ОТГ, до якої долучилось 46 науковців, а також понад 40 експедицій з вивчення біорізноманіття різних територій в 18 областях.

Матеріали експедицій та інших ініціатив ми публікуємо в глобальній базі біорізноманіття GBIF

та допомагаємо публікувати іншим. Ми опублікували відомості про понад [200 тисяч](#) знахідок видів флори і фауни (переважно рідкісні види).

Прочитали лекції про користь від використання GBIF для 500 біологів!

Опублікували на нашому сайті 4 консультації, які допоможуть жителям громад самостійно боротися з розорюванням степів та лук.

7) Видали:

[Каталог риб музею Ніжинського університету](#)

Збірник “Матеріали до Атласу ссавців України”.

Буклет про [регіональний ландшафтний парк «Сеймський»](#)

Збірник “Знахідки видів рослин, тварин та грибів, що знаходяться під охороною в Україні.

Буклет «Останні степи України».

Книгу «Вуглець, ґрунт і парникові гази»

Книгу «Як зміниться клімат, якщо посадити мільярд дерев»

Буклет про проєктований заказник «Білі обрії»

Буклет «Степові перлини Прибужанівської та Веселинівської громад»

Книгу про боротьбу за збереження заплави в середній течії Дніпра тривалістю в сто років – «Державний заповідник Дніпрові пійми «Конча-Заспа».

Книгу «Курси для ведення екскурсій в природу» 1915 р. (репринт)

Перші 5 томів антології історичних публікацій про заповідник «Асканія-Нова».

На нашому сайті ми опублікували серію перекладів важливих посібників, [підготовлених експертами з Польщі](#), та посібник з участі в процесі ОВД.

8) ОВД

Аналіз реєстру Оцінки впливу на довкілля. За 2021 рік ми опрацювали приблизно 1300 звітів та повідомлень про плановану діяльність, відправили 659 зауважень та пропозицій. Успішними для нас стали 103 кейси, де результатом є відсутність провадження небезпечної діяльності.

Приміром, за нашими зауваженнями, Міндовкілля не дало дозвіл: на розробку [Богданівського родовища на Сумщині](#); на будівництво 2-ї черги Дністровської ВЕС поряд з водно-болотними угіддями міжнародного значення; на будівництво приватної золотої копальні та збагачувального комплексу в ній на межі Карпатського біосферного заповідника; на будівництво зрошувальних систем в Полтавській та Миколаївській областях, де в обох випадках фермери планували настільки значні водозабори, що в одному з випадків за 2-3 роки осушили б річку та ціле водосховище; на затоплення Бузького Гарду; на вичерпування води з Бузького каньйону; ТОВ «Атомні енергетичні системи України» видобувати уран на Дніпропетровщині; створити ще один відвал у Кривому Розі тощо.

Пошук хронічних порушників законодавства про ОВД. Ми підготували для Офісу Генерального прокурора України огляд 44 найбільш одіозних позитивних висновків ОВД, виданих державними органами, які гарантовано призведуть до руйнування природоохоронних територій. Лідерами за одіозними висновками є Міндовкілля, Івано-Франківська та Київська обласні державні адміністрації.

Роботи без проведення ОВД. Додатково ми почали виявляти випадки, коли проєкти, що повинні проходити ОВД, реалізуються без нього. До контролюючих органів уже полетіло наше звернення [щодо розчистки річки Мертвод](#), а також про плани Фастівської ОТГ будувати набережну та розчищати включену в екомережу ділянку у витоках річки Стугна на Київщині. Триває робота зі слідчими щодо розслідування осушення долини річки Рось біля села Ключки, де територія не лише входить до Смарагдової мережі, але й ми давно запропонували створити заказник.

Друзі, ми вже давно зрозуміли, що ваша допомога – це активна природоохоронна діяльність. Завдяки вам ми можемо займатися не популярними серед донорів, але надзвичайно важливими справами!

Навіть маленький збережений клаптик цінної природної території - це вже перемога. Підтримуючи нашу роботу, ви стаєте **частиною нашої команди, робите важливий внесок у велику справу!**

Дякуємо кожному, хто усвідомлює свою відповідальність за збереження природи рідного краю та супроводжує нас на цьому шляху. Кожна маленька допомога важлива та наближає нас із вами до значущих результатів. Допомогти нам діяти й у наступному році можна за лінком - <https://uncg.org.ua/pidtrymaty/>